

Vahvistettu 1.1.2016

YLEISLÄÄKETIETEEN ERITYISKOULUTUKSEN (YEK) SUORITTAMINEN

Yleislääketieteen erityiskoulutus perustuu EU:n direktiivin 2005/36/EY ammattipätevyyden tunnustamisesta, muutettu direktiivillä 2013/55/EU. Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittaminen on edellytys oikeudelle toimia sosiaalivakuutuksen piirissä Euroopan Unionin muissa maissa kuin Suomessa. Yleislääketieteen erityiskoulutuksesta säädetään laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (1355/2014) ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta (56/2015).

Koulutuksen kesto on asetuksen 56/2015 mukaan kolme vuotta kokopäiväisenä koulutuksena, josta Suomessa tai Belgiassa valmistuneet lääkärit voivat korvata yhden vuoden lääketieteen lisensiaatti tutkintoon sisältyvällä kliinisellä palvelulla. Koulutukseen kuuluu lisäksi pakollisena 16 tunnin teoreettinen hallinnon- ja sosiaaliturvan koulutus.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta tehdään erillinen merkintä sosiaali- ja terveysalan valvontaviraston (VALVIRA) ylläpitämään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (Terhikki). Yliopistot toimittavat yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta tiedon suoraan Valviraan. Erillistä yleislääkärin laillistusta yleislääketieteen erityiskoulutuksen perusteella ei myönnetä.

OPINTO-OIKEUS JA ILMOITTAUTUMINEN

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen voi suorittaa henkilö, joka on suorittanut lääketieteen lisensiaatin tutkinnon Suomessa tai vastaavan tutkinnon ulkomailla ja jolla on sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) myöntämä laillistus toimia lääkärinä.

Edellä mainitun toteuduttua lääketieteelliseltä tiedekunnalta haetaan opinto-oikeutta yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamiseksi. Opinto-oikeutta ei voida myöntää rajoitetun luvan perusteella. Muualla kuin Suomessa lääkärin tutkinnon suorittaneelta edellytetään lisäksi riittävä kielitaito. Hakijan tulee esittää todistuksella osoitettu vähintään tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito. Hyväksytyjä yleisiä kielitutkintoja koordinoi opetushallitus. Valtion hallinnon kielitutkinnoista vaaditaan vähintään tyydyttävä taitotaso kaikilta osa-alueilta ja yleisestä kielitutkinnosta vähintään keskitason tutkinto (tasot 3-4) kaikilta osa-alueilta.

Tiedekunta antaa myös todistuksen yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta riippumatta siitä, missä palvelut on maantieteellisesti suoritettu.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen voi halutessaan suorittaa samanaikaisesti erikoislääkärikoulutuksen kanssa suorittamalla koulutukseen kuuluvan palvelun ja 16 tunnin mittaisen kurssimuotoisen terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävän koulutuksen.

Yleislääketieteen erityiskoulutusta suorittavan tulee ilmoittautua läsnä olevaksi opiskelijaksi yliopistoon vuosittain siihen asti kunnes koulutus on suoritettu. Ilmoittautuminen tulee tehdä vuosittain osoitteessa: ilmoittautuminen@utu.fi. Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittajat eivät kuulu ylioppilaskuntaan.

HALLINTOJÄRJESTELMÄ JA PÄÄTÖKSENTEKO

Koulutusyksiköt eli yliopistojen lääketieteelliset tiedekunnat vastaavat siitä, että koulutus noudattaa annettuja määräyksiä ja hyväksyvät ne terveyskeskukset ja sairaalat, joissa suoritettu palvelu hyväksytään.

Koulutusyksiköt valvovat koulutuksen toteutumista myös vastuualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa koulutuspaikoiksi hyväksytyissä yksiköissä Tiedekunnat myöntävät opinto-oikeuden koulutukseen, hyväksyvät teoreettisen koulutuksen, vastaavat palveluja ja opintoja koskevista asioista ja antavat todistuksen.

Yleislääketieteen oppiaine vastaa yleislääketieteen erityiskoulutuksesta ja sen sisällöllisestä kehittämisestä.

KOULUTUKSEN TAVOITTEET JA RAKENNE

Tavoitteena on perehdyttää koulutuksessa oleva lääkäri perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveyden- ja sosiaalihuollon henkilöstön kanssa. Eri toiminta-alueisiin tutustumisen lisäksi on tärkeää, että koulutuksessa oleva lääkäri saa kuvan potilaan kokonaishoidosta, hoidon porrastuksesta ja hoitoa tukevista konsultaatiomahdollisuuksista sekä lääkärityön kliinisestä hallinnasta. Myös kokemuksen saaminen moniammatillisesta tiimityöstä ja tiimin johtamisesta osana nykyaikaista työyhteisöä kuuluu koulutuksen sisältöihin. Edelleen tavoitteena on, että erityiskoulutusvaiheen terveyskeskusjakson jälkeen lääkäri

- tuntee keskeisten kansanterveysongelmien ehkäisy- ja hoitokeinot
- tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden toiminnan ja hoidon porrastuksen sekä tunnistaa kuntoutuksen osaksi hoitoa
- tunnistaa hoitopäätösten vaikutukset, kustannukset ja muut seuraukset
- hallitsee vastaanottotilanteen, perusterveydenhuollossa ominaiset diagnostiset strategiat ja keskeiset tutkimus- ja hoitomahdollisuudet
- tunnistaa oman osaamisensa rajat, kykenee käyttämään tietolähteitä hoitopäätösten tukena, toimimaan tiimin jäsenenä sekä ottamaan vastuun päätöksistään
- ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen potilaan kohtaamisessa ja ymmärtää perusterveydenhuollon merkityksen sosiaali- ja terveydenhuollossa

Koulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

- palvella lääkärin tehtävissä lääketieteellisen alan tutkintoja antavan yliopiston (koulutusyksikkö) hyväksymässä **terveyskeskuksessa vähintään yhdeksän (9) kuukauden ajan palvelusuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään;** (palvelusuhdevaatimusta ei sovelleta niihin lääkäreihin jotka ovat saaneet lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/1993) tarkoitetun PTL suorittamista koskevan opinto-oikeuden ennen 1.9.2010)
- palvella lääkärin tehtävissä koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa vähintään kuuden kuukauden ajan;
- osallistua säännöllisesti 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun toimintayksikön toimipaikkakoulutukseen; sekä
- suorittaa koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin kurssimuotoinen koulutus, joka perehdyttää terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään

Palvelunsa aikana koulutuksessa oleva lääkäri toimii vastuullisena työntekijänä noudattaen niitä säädöksiä ja määräyksiä, joita tehtävistä on erikseen annettu. Koulutuksessa olevaa lääkärä

koskevat normaalit työ- ja päivystysjärjestelyt. Lisäksi lääkärin tulee koko koulutuksen ajan osallistua säännöllisesti toimipaikkakoulutukseen.

Terveyskeskukselle ja sairaalalle asetetut kriteerit

Terveyskeskusjakso suoritetaan lääketieteellisten tiedekuntien/yksiköiden yleislääketieteen oppialan hyväksymissä terveyskeskuksissa, jotka täyttävät koulutussopimuksissa määritellyt laatukriteerit. Kunkin lääketieteellisen tiedekunnan yleislääketieteen oppiala solmii koulutussopimukset omalla vastuualueellaan.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täyttyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Terveyskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava ja koulutettaville on käytössään lokikirja
- Terveyskeskuksen koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla päätoimisessa (vähintään 50 %) palvelusuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa
- Terveyskeskuksessa on varmistettu riittävä osaaminen kunnan vastuulla olevan kansanterveystyön sekä kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyössä
- Terveyskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveyskeskuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia vuodessa, josta osan tulee olla moniammatillista ja koulutettavan tulee osallistua tähän koulutukseen
- Koulutettavalla tulee olla mahdollisuus osallistua vaadittuun teoreettiseen koulutukseen (16h) ja mahdollisuuksien mukaan myös muuhun ulkopuoliseen koulutukseen keskimäärin yhtenä päivänä kuukaudessa

Koulutusterveyskeskuslistaus on [tiedekunnan www-sivulla](http://tiedekunnan.www-sivulla).

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen sairaalapalvelun voi suorittaa sairaaloissa, jotka on hyväksytty erikoislääkärikoulutuksen koulutuspaikoiksi ja muissa sairaaloissa, jotka koulutusyksiköt ovat hyväksyneet.

KÄYTÄNNÖN PALVELU

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen kesto on kokopäiväisesti suoritettuna kolme vuotta. Siihen kuuluu terveyskeskuspalvelua, sairaalapalvelua ja näihin liittyvää toimipaikka-koulutusta ja mahdollisesti muuta koulutusyksikön hyväksymää palvelua sekä kurssi-muotoista koulutusta.

Yliopistot voivat hyväksi lukea tähän kolmen vuoden laajuiseen koulutukseen Suomessa suoritettua LL-tutkintoon sisältyvää kliinistä koulutuksesta yhden (1) vuoden. LL-tutkinnosta hyväksi luettu aika ei lyhennä LL-tutkinnon jälkeen suoritettavaa asetuksessa edellytettyä vähintään 9 kuukauden terveyskeskuspalvelua eikä vähintään 6 kuukauden sairaalapalvelun vaatimusta.

Mikäli lääkärin tutkinto on suoritettu muualla kuin Suomessa, tulee yleislääketieteen erityiskoulutukseen sisältyä palvelua vähintään 3 vuotta lääkärin tutkinnon jälkeen.

Terveyskeskuspalvelu

Koulutukseen kuuluu vähintään yhdeksän kuukautta palvelua lääketieteellisten tiedekuntien hyväksymässä terveyskeskuksessa. Terveyskeskuspalvelun aikana lääkärin tulee perehtyä vähintään neljään terveyskeskuksen toiminta-alueeseen kuten terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon, päivystykseen, lastenneuvolan sekä äitiysneuvolan toimintaan, kotisairaanhoidon, vuodeosastotoimintaan, mielenterveystyöhön sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan. Päiväpäivystystä ja vuodeosastotoimintaa hyväksytään yhteensä korkeintaan 3 kk.

Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Mikäli palvelu suoritetaan jaksoissa eri terveyskeskuksissa, tulee opiskelijan itse huolehtia siitä, että hän perehtyy useaan toiminta-alueeseen eri terveyskeskusjaksojen aikana.

Monipuolisen ja laaja-alaisen terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää kouluttajan antamalla [koulutustodistuksella](#), mikä löytyy oheisesta linkistä ammatillisen jatkokoulutuksen sivuilta.

Koulutuksessa olevan lääkärin koulutusta ohjaa ja seuraa nimetty [ohjaaja](#). Terveyskeskuspalvelun aikana suositellaan käytettäväksi [lokikirjaa](#).

Terveyskeskuspalvelun kehittämistä ja laadun seurantaa varten koulutettavan lääkärin tulee arvioida terveyskeskusoppimisympäristöään. Terveyskeskuspalvelua suorittava täyttää ja palauttaa sähköisen arviointilomakkeen kaikista vähintään kolmen kuukauden kestoista terveyskeskusjaksoista niiden suorittamisen jälkeen. Sähköpostivahvistus arviointiin vastaamisesta toimitetaan todistushakemuksen liitteenä lääketieteelliseen tiedekuntaan. Arviointi kerätään nimettömänä. [Linkki sähköiseen lomakkeeseen](#)

Sairaalapalvelu

Koulutukseen kuuluu vähintään kuusi kuukautta palvelua hyväksytyssä koulutussairaalassa. Myös sairaalapalvelun ajan koulutuksessa olevan lääkärin koulutusta ohjaa ja seuraa nimetty ohjaaja. Sairaalassa häntä koskevat normaalit työ- ja päivystysjärjestelyt.

Muu palvelu

Koulutuksesta enintään kuusi kuukautta (6 kk) voi olla palvelua muussa yleislääketieteen oppialan hyväksymässä yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa julkisen tai yksityisen terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä (esim. lääketieteellinen tutkimus perusterveydenhuoltoon liittyen).

Ulkomailla suoritettu palvelu

Ulkomailla suoritettua palvelua voidaan hyväksyä osaksi yleislääketieteen erityiskoulutusta sisällön perusteella. Ulkomaisen palvelun hyväksymisestä päättää koulutuksen vastuuhenkilö. Opiskelijan tulee esittää suomen-, ruotsin-, tai englanninkielinen palvelutodistus, josta käy ilmi työskentelyaika, palvelun sisältö ja mahdolliset poissaolot/keskeytykset.

Arviointi ja lääkärin ohjaus

Koulutuksen arviointi ja kehittäminen tarkoittaa sekä lääkärin osaamisen arviointia että opetuksen, koulutusympäristön ja koulutusohjelman arviointia. Lääkärin oma itsearviointi muodostaa osan osaamisen arvioinnista.

Ohjaaja voi käyttää apunaan [ohjaajan opasta](#) ja lokikirjaa.

YEK -vaiheen lääkärin tulee arvioida myös ohjausta ja [oppimisympäristöään](#)

Kurssimuotoinen koulutus

YEK-vaiheen lääkärin tulee suorittaa koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävä kurssimuotoinen koulutus.

Palveluja koskevia määräyksiä

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen voidaan hyväksyä palveluita, jotka on suoritettu lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen.

Palveluajat

Lyhin koulutukseksi hyväksyttävä palvelujakso on yksi kalenterikuukausi **tai yhtenäinen 30 päivän jakso kokopäiväistä työtä**. Koulutus voidaan suorittaa osittain myös osa-aikaisella palvelulla, jolloin kokonaispalveluaika vastaavasti pitenee. Osa-aikaiseksi palveluksi voidaan katsoa vähintään 50 % kokopäiväisestä palvelusta. **Alin hyväksytty viikkotuntimäärä on 18.5 tuntia käsittävä viran tai toimen hoito.**

Palvelua ei voida suorittaa kokonaisuudessaan osa-aikaisilla palvelussuhteilla vaan koulutukseen tulee sisältyä kokopäivätoimista palvelua vähintään kolme kuukautta (3 kk) sairaalassa ja vähintään kolme kuukautta (3 kk) terveyskeskuksessa. Osa-aikaisen palvelun sisällön tulee olla täysipäiväistä palvelua vastaavaa.

Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna sairaudesta tai muusta pätevistä syistä pidetystä virkavapaudesta, koulutusta varten otetusta virkavapaasta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen yksi kuukausi, mikäli virkamääräys on voimassa. Yhdestä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen vain kuukausi, vaikka loma jakautuisi eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus vähennetään palvelusta.

Keskeytyspäiviksi ei lasketa mm. seuraavia:

- vuosilomapäivät
- lomarahavapaat
- säästövapaat (palkalliset)
- aktiivivapaat
- päivystysvapaat
- täydennyskoulutus (työn edellyttämä/palkallinen)
- ulkomainen koulutus (palkallinen)

Kun mm. seuraavien päivien yhteenlaskettu määrä ylittää 30 pv kalenterivuodessa, vähennetään ylimenevä aika suoraan palvelusta:

- sairausloma (palkallinen)
- tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
- pakottavat perhesyyt
- äitiysloma, isyysloma, vanhempainvapaa (palkallinen/palkaton)
- opintovapaalain mukainen opintovapaa
- opiskelu (palkaton)
- lukuloma kuulustelua varten
- puolustusvoimien kertausharjoitukset
- lomautukset/säästösyöt

Seuraavat päivät vähennetään suoraan palvelusta:

- yksityisasia (palkaton)
- virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)
- sairausloma/palkaton
- hoitovapaa (palkaton)
- vuorotteluvapaa (palkaton)
- sopeuttamisvapaa

Toimiminen eri tehtävissä

Koulutukseen voidaan hyväksyä toimintaa tutkimus- ja opetustehtävissä, jos tehtäviin liittyy asianomaisen alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa tai terveyskeskuksessa tai muuta hyväksyttävää kliinistä toimintaa. Sairaalapalveluun tulee kuitenkin aina sisältyä vähintään kolmen kuukauden jakso vuodeosasto- tai poliklinikkatyöskentelyä.

Varusmies-/siviilipalvelu

Varusmies- ja siviilipalveluun sisältyvä työskentely päätoimisissa lääkärin tehtävissä hyväksytään sisällön perusteella. Varusmieslääkärinä toimimisesta voidaan tapauskohtaisesti hyväksyä palvelua sen sisällön perusteella. Siviilipalvelun hyväksyminen ratkaistaan myös tapauskohtaisesti palvelun sisällön perusteella. Varusmieslääkärin toimimisella ei voi kuitenkaan korvata koulutukseen kuuluvaa pakollista 9 kuukauden terveyskeskuspalvelua.

Muussa kuin ETA-valtiossa suoritettu perustutkinto

Muualla kuin EU/ETA –alueella lääkärin perustutkintonsa suorittanut EU/ETA –alueen kansalainen suorittaa Valviran erikseen määäämät lisäopinnot ja kuulustelut voidakseen toimia laillistettuna lääkärinä. Muun kuin EU/ETA-valtion kansalainen voi toimia Suomessa lääkärinä vain Valviran luvalla. Ammatinharjoittamisluvan saaneet lääkärit voivat suorittaa lääketieteellisissä tiedekunnissa yleislääketieteen erityiskoulutuksen.

TODISTUKSEN HAKEMINEN

Suoritettuaan yleislääketieteen erityiskoulutukseen vaadittavat palvelut ja kurssimuotoisen koulutuksen koulutettava hakee todistusta siitä yliopistosta, jossa on YEK -koulutukseen kirjoilla. Hakemuslomake löytyy [tästä linkistä](#). Liitteeksi tulee esittää jäljennökset palvelutodistuksista, kouluttajan antama selvitys terveyskeskuspalvelun monipuolisuudesta (koulutustodistus) sekä todistus teoreettisesta koulutuksesta. Lisäksi tulee esittää selvitys oppimisympäristön arvioinnista. Palvelutodistuksissa tulee näkyä työjakso, viikkotuntimäärä ja mahdolliset poissaolot/ keskeytykset tai ettei niitä ole.

Lääketieteellinen tiedekunta myöntää todistuksen koulutuksesta ja ilmoittaa koulutuksen suorittamisesta sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valviran) rekisteriin. Valvira antaa tarvittaessa erillisen todistuksen yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta.